

ПРОМЕНА ОСНОВНОГ КАПИТАЛА АД

Појам – скуп послова, друштво мења постојећи обим ОК

Врсте - повећање и смањење

Усклађивање једном годишње – 30 дана по усвајању обрачуна

Повећање основног капитала

Појам – скуп послова уношења нове вредности у постојећи основни капитал АД

Начело – допуштено и пожељно

Начини – 1) сакупљањем нових улога 2) условно повећање 3) из вредности нето имовине и 4) припајањем

Услови – 1) одлука о повећању 2) уношење улога 3) емисиона цена и 4) регистрација повећања

Услови

Одлука о повећању

Ко доноси? – 1) скупштина апсолутном већином или 2) управа за одобрени капитал

Форма – писмена

Садржина (прописана) – нпр. износ повећања, бр. и врста акц., емисиона цена, рок прихвата, рок плаћања...

Обавеза регистрације одлуке – рок 6 месеци по доношењу (иначе престаје)

Уношење неунетих улога

- потпуно уношење из ранијих емисија
- циљ – спречавање постојећих акционара да из премије нове емисије отплате своје улоге
- 2 изузетка: 1) повећање припајањем (4. начин) и 2) неновчани улог, ако се одмах унесе

Емисиона цена

Ко је одређује – АД, обично управа

Минимални износ – 1) номинална цена 2) тржишна цена, ако је већа од номиналне цене (осим преузимаоцу емис. и емис. записленима)

Регистрација повећања – упис Центр. рег. (5 дана), па упис код АПР (8 дана- конст. дејст.)

Повећање ОК новим улозима

Појам

- продаја нових акција у емисији; уношење улога
- купци? – свако лице, укључујући постојеће а-ре

Посебни услови – 1) праг успеха 2) пречи упис и 3) објава понуде и проспекта у јавној емисији

Праг успеха

- појам – најмањи бр. акција од укупног понуђеног броја

- одређује га АД
- исход: 1) пређен праг – емисија успела 2) није пређен – неуспела емисија (враћање улога – 15 дана)

Пречи упис

- ималац права – 1) постојећи акционари и 2) имаоци замењивих обв-ца и вараната
- АД обавештава лично сваког а-ра (као позив за скупштину)
- трајање – најкраће 30 дана од обавештења
- укидање или умањење – скупштина (3/4 присутних а-ра)

Објава понуде и проспекта - објашњено

Поступак повећања

- низ радњи по прописаном редоследу
- објашњено у емисији
- упис и уплата? – закључење уговора о продаји АД са улагачем, као купцем
- форма – писмена; уписница (прихват)
- успех емисије – АД налаже Центр. рег. да пренесе акције са емисионог рачуна на рачуне купаца
- упис у регистар код АПР – констит. дејство
- неуспех емисије – враћање улога, ако их је примио

Начин и рок уношења улога

- начело – уношење целог улога одједном одмах по емисији
- одложено уношење
- * по одлуци АД
- * минимално 25% одмах; остатак у прописаном року (2 до 5 год.)

Условно повећање ОК

Појам

- издавање акција одређеној групи лица, а не свим улагачима
- циљ – остваривање права стицања затворене групе
- групе (случајеви повећања) – 1) имаоци замењивих обвезница 2) имаоци вараната и 3) запослени и чланови управе АД (издаваоца)

Два ограничења

- издавање акција само наведеним групама
- ограничен обим емисије: 1) за имаоце замењивих обв-ца и в-ната – до 1/2 ОК, а за запослене и управу – до 3%

Условност?

- издавање зам. о-ца – друштво стиче позајмљени капитал, а заменом за акције га претвара у сопствени (исплаћује дуг)
- у часу издавања – неизвесно зам. о-ца да ли ће и колико бити замењено за акције

Начин уписа

- имаоци о-ца - писмена изјава о замени за акц.
- имаоци вараната и запослени – унос улога

Повећање ОК из вишка нето имовине

Појам

- посао преноса средстава из вишка нето имовине у основни капитал
- извор вишка нето имовине – нераспоређена добит и резерве из претходних година

Право на стицање акција

- само акционари – сразмерно уделу у ОК АД-а
- АД – за сопствене акције

Врста емисије – нејавна (затворена)

Економска скуштина

- прераспоређивање структуре капитала
- део споредног (неноминираног) капит. прелази у основни (номинирани) капитал
- књиговодствена радња – повећава се ОК, а укупан капитал (вредност бруто имовине) остаје исти

Технике повећања – 1) издавање нових акција (бесплатне акц.) или 2) повећање номин. вредности акц.

Услови – 1) постојање добити и/ли резерви 2) покриће губитка, па остатак за повећање и 3) ревизор потврдио годишњи обрачун за ЈАД

Дивиденда – право а-ра на дивид. за целу годину

ОГРАНИЧЕЊЕ ПЛАЋАЊА А-РИМА

Појам – забрана АД-у да плаћа а-рима више од допуштених граница

Циљ – заштита поверилаца

Домен примене

- само плаћања по основу акционарског својства, не и по другом основу (нпр. као продавцу, као запосленом)
- врсте плаћања – свако, а не само дивиденда (нпр. откуп акција...)

Извор плаћања – добит и неноминални капитал

Две границе за исплату из неноминалног капитала (тј. нето имовине)

- 1) критеријум **биланса стања** – нето имовина не сме да се смањи испод основног капитала увећаног за резерве забрањене за плаћања а-рима

- 2) критеријум **биланса успеха** - највише у обиму нераспоређене добити из претходних година увећаних за резерве за плаћања а-рима, али умањених за губитке и обавезне резерве

Санкције – 1) несавесни прималац враћа 2) одговорност управе и осталих - раније објашњена

СМАЊЕЊЕ ОК АД

Појам – радња изношења вредности из основног капитала

Разлози – 1) продаја дела имовине (нпр. фабрике) 2) пад тржишне вредности имовине испод основ. капит. 3) исплате имаоцима хартија (нпр. повлашћ. а-рима, обвезничарима) 4) губитак

Начело

- забрана смањења, осим под прописаним условима
- циљ забране – заштита п-ца АД и малих а-ра (равноправност)

Начини смањења

1) смањење бр. акција (нпр. (нпр. $2000 - 200 = 1800$)

- редослед: прво сопствене, па повлачење од а-ра (одузимање)

1) смањење номиналне вредности свих акција (нпр. $1000 - 100 = 900$ дин.)

Надлежност

- скупштина - $3/4$ присутних
- управа - само за поништај *сопствених* акција

Одлука о смањењу

- а) писмена форма
- б) прописана садржина – циљ, обим и позив повериоцима
- в) регистрација – 3 месеца по доношењу (иначе престаје да важи)

Врсте смањења

- 1) редовно – уз заштиту поверилаца
- 2) поједностављено – без заштите поверилаца

Услови

- за одузимање акција:

- а) уређеност статутом пре уписа акција - принудно одузимање, или
- б) нема правила статута

- * уз престанак акционара коме се одузима

- * вољно одузимање

- равноправност акционара – сразмерно одузимање од свих

Поступак – 1) одлука о смањењу 2) регистрација одлуке - најкасније 3 месеца 3) заштита поверилаца 4) смањење (нпр. исплата а-рима) 5) упис у Централни регистар 6) регистрација у АПР - констит. дејство

Редовно смањење

Појам – увек, осим у случају поједностављеног смањења

Дужност заштите поверилаца АД

- обавештење поверилаца – а) Регистар објављује одлуку непрекидно 3 месеца б) АД лично обавештава – познатог повериоца са миним. 2.000.000 дин. тражбине
- обезбеђење тражбина – а) захтев повериоца до истека рока објаве б) АД не намири, ни обезбеди – захтев суду за обезбеђење
- искључење обезбеђења – 1) 1. и 2. стечајни ред 2) обезбеђени поверилац
- исплата акционарима – тек по истеку 30 дана по упису смањења у регистар код АПР
- одговорност за повреду заштите - чланови управе солидарно повериоцима

Поједностављено смањење

Врсте – А) основни случајеви и Б) без смањења вредности нето имовине

А) основни случајеви

1) поништај сопствених акција (услови):

- а) потпуна уплата
- б) да их је АД *бесплатно* стекло (нпр. поклоном, наслеђем)

2) откуп акција од а-ра (услови):

- потпуна уплата
- исплата из резерви
- поштовање ограничења плаћања – не испод нето вредности имовине АД

3) замене за друге акције:

- а) акција друге номиналне вредности
- в) квотних акција за номиналне акције

Поједностављено смањење

Б) без смањења имовине АД – без исплате акционарима

Разлози

- 1) губитак у пословању – покриће губитка
- 2) повећање резерви - обрнуто од повећања капитала из средстава АД
 - а) претварање дела основног капитала у резерве
 - б) сврха – заштита од могућег будућег губитка
 - г) услов – ако нема резерви и добити
 - д) обим – до 10%

Доња граница смањења

- прописани минимум основног капитала
- може и испод минимума, уз истовремено повећање најмање у висини минимума

Истовремено смањење и повећање

- допуштеност
- услови:
 - * истовременост смањења и повећања
 - * различити основи смањења и повећања – нпр. покриће губитка и нови улози
 - * сходна примена општих правила о смањењу и повећању

СТИЦАЊЕ СОПСТВЕНИХ АКЦИЈА

Појам – радња АД којом стиче акције од својих а-ра

Економска суштина

- исплата а-рима цене акција (куповина)
- последица – смањење капитала

Забране у емисији

- АД не сме да купује акције од себе
- разлог – АД троши имовину уместо да је стиче

Спречавање изигравања забране – 4 додатне забране:

- 1) да “ћерка” стиче акције у емисији “мајке”
 - санкција – обавеза чланова управе АД да уплате цену уместо АД одн. ћерке
- 2) да АД-у стиче акције преко 3. лица (комисионара)
 - * санкција – комисионар стиче “за свој рачун”
- 3) да АД-у финанс. помаже улагача да стиче акције у емисији
- 4) да АД узима залог на акц-ма од свог а-ра за потраживање које има према њему

Узајамно учешће

- појам
- забрана ћерки да купује акције од акционара мајке
- санкције:
 - * ако купи **после** успостављања контроле - сопствене акције мајке
 - * ако купи **пре** успостављања контроле: **1)** губитак права гласа ћерке у мајци после успостављања контроле **2)** акције ћерке у мајци се додају на основни капитал мајке – мајци се смањује могућност стицања сопствених акција

Допуштеност стицања сопствених акција

- спорно – да ли друштво тиме враћа улоге а-рима?

- оправдање у посебним ситуацијама – нпр. ради одржавања тржишне цене акција, одбране од непријатељског преузимања...

Врсте (према испуњености услова) – редовно и ванредно стицање

Редовно стицање – АД испуни прописане услове

Услови:

1) да се стичу од акционара

- одлука о стицању

* доноси скупштина – извршава управа

* управа само: **1)** спречавање веће штете ЈАД-у (нпр. непријатељско преузимање) и **2)** стицање ради расподеле акција запосленима и/или управи (до 5%)

* писмена форма и прописана садржина (нпр. бр. акц., откупна цена, рок стицања, отуђење...)

2) ограничење плаћања – не испод вишка вредности нето имовине друштва

3) потпуна отплата акција

4) ограничење обима стицања: 1) у ЈАД – 10% основног капитала 2) НАД – 20%

Рок стицања – из одлуке, али не дуже од 2 год.

Ванредно стицање

Појам - стицање *без услова* (олакшано стицање) у ванредним случајевима:

1) откуп од несагласних акционара

2) бесплатно стицање – нпр. поклон, наслеђе

3) статусна промена

4) судска одлука – нпр. извршење на акцијама акционара

5) смањење капитала

Поступак стицања

- одлука о стицању

- директор(и) упућује понуду за откуп свим акционарима - као сазивање скупштине

- рок за прихват –до 15 дана од слања понуде

- исплата прихватиоцима

- вишак – умањење свима сразмерно мањку

Занемаривање поступка - у ЈАД ради спречавања штете

Стална понуда у допуштеном обиму (до 10%)

Посебан режим сопс. акц.

- не улазе у кворум

- не дају право гласа

- не дају право на дивиденду и друга плаћања а-рима (осим у смањењу капитала АД)

- дају право пречег уписа АД-у

Отуђење (тзв. ре-емисија)

Дужност отуђења или поништаја

Рокови:

1) непрописно стицање – 1 год.

2) прописно стицање: **а)** спречавање штете ЈАД-у – по правилима тржишта капитала **б)** ради расподеле запосленима и управи – 1 год. **в)** више од 10% - 3 године

Поступак

- управа доноси одлуку о отуђењу

- по правилима за емисију (нпр. пречи упис, емисиона цена...)

Извештавање о сопственим акцијама

- о стицању и отуђењу током године

- у годишњем финансијском извештају

Сопствене замењиве обвезнице (варанти)

- по правилима за акције

- али: **1)** дужност поништаја сопствених обвезница (нема отуђења) **2)** откуп сопств. обвезница смањује условно повећање

Узимање акција у залог

- забрана АД-у да узима у залог акције од свог а-ра

Плодоуживање - а-ру право гласа и ликвид. вишак, а уживаоцу дивиденда

Зајам уместо улагања

- као код ДОО
- акционари (зајмодавци) се намирују после стечајних поверилаца